

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

АНДИЖОН МАШИНАСОЗЛИК ИНСТИТУТИ

«Ўзбекистон тарихи» кафедраси

**“Диншунослик” фанидан мустақил ишларни бажариш учун
(семинар машғулотларда)**

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА

Андижон-2018

“ТАСДИКЛАЙМАН”

Андижон машинасозлик институти
Ўқув-услугий Кенгашида кўриб чиқилган ва маъқулланган
Кенгаш раиси _____ доп. К.Эрматов
(Ўқув-услугий Кенгашнинг _____ -сонли баённомаси
« 23 » _____ 03 _____ 2018 йил)

МАЪҚУЛЛАЙМАН

Машинасозлик факультети Кенгашида
муҳокама қилинган ва маъқулланган
Кенгаш раиси М.Кўчқаров _____
(Факультет Кенгашининг 8 -сонли баённомаси
« 16 » _____ 03 _____ 2018 йил)

«Ўзбекистон тарихи» кафедраси
мажлисида муҳокама қилинган ва тавсия этилган

Кафедра мудири _____ М.Каримова
(Кафедра мажлисининг 7 -сонли баённомаси
« 07 » _____ 02 _____ 2018 йил)

Тузувчилар: “Ўзбекистон тарихи” кафедраси мудири, ф.ф.н, М.Каримова
“Ўзбекистон тарихи” кафедраси ассистенти З.Гофоров

Такризчилар: фалсафа фанлари номзоди, доцент М.Назаров.
Тарих фанлари номзоди, доцент Р. Юсупов.

Ушбу услубий қўлланма «Талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими тўғрисидаги низомига» ва барча йўналишларнинг давлат таълим стандартлари ҳамда “Диншунослик” фанининг Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2017 йил 24 августдаги БД-1.03 сонли буйруғи билан тасдиқланган «тажриба синов» тарзидаги намунавий дастури асосида тузилди .

М У Н Д А Р И Ж А

Кириш.....	4
“Диншунослик” фанидан мустақил машғулотлар учун ўқув топшириқлар.....	5-40
Фойдаланишга тавсия этиладиган адабиётлар рўйхати.....	41-44

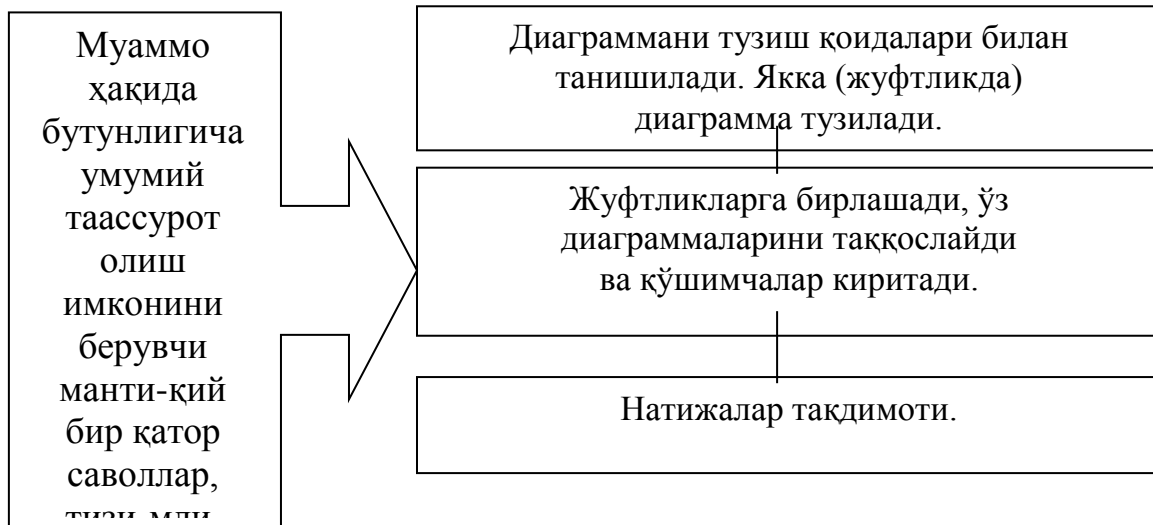
Кириш

Ўзбекистон Республикаси жаҳон ҳамжамиятига кириб, ўзаро илмий ва амалий алоқаларни мустаҳкамлаб бораётган бир шароитда турли конфессия вакиллари билан мулоқот қилишнинг юксак маданиятига эришиш катта аҳамият касб этади. Мустақиллик йилларида мамлакатимизда виждон эркинлиги қонунан ва амалда кафолатланди. Шунинг билан бирга Ўзбекистон учун нисбатан янги бўлган диншунослик фани ҳам шаклланди. Диншунослик фани жамиятда ўзининг функционал вазифаларига эга бўлган динни илмий ва холисона ўрганади.

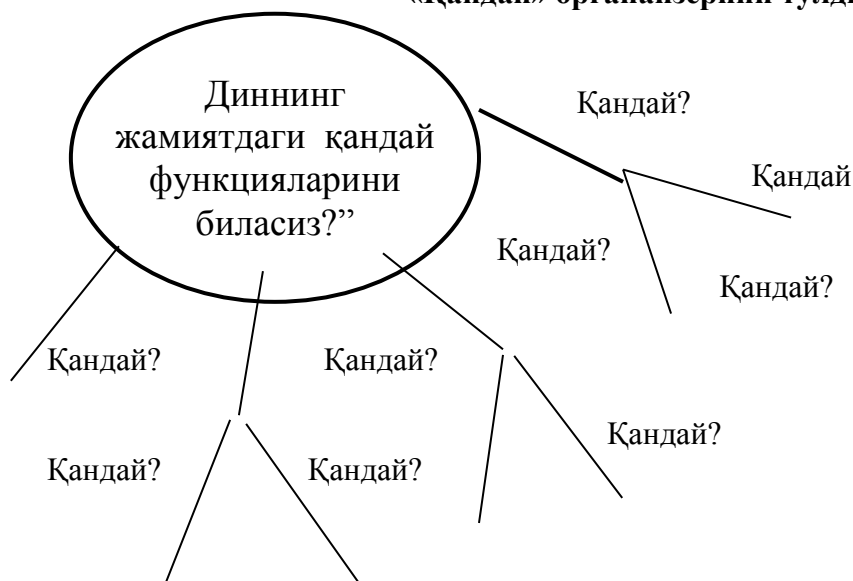
Марказий Осиё халқлари ҳаётида диний қадрият ва анъаналар муҳим ўрин эгаллаб келган. Ёшларни юксак инсоний фазилатлар руҳида тарбиялашда аجدодлар маънавий меросининг ўрни беқиёсдир. Инсоннинг руҳий камолотига хизмат қилувчи қадриятлар асрлар давомида диний қарашлар билан боғлиқ ҳолда ривожланган. Шу нуқтаи назардан олиб қараганда динлар тарихи, муқаддас манбалари, таълимотларини ҳамда давлат ва дин муносабатлари, диний-экстремизм, терроризм, миссионерлик ва прозелитизм ҳаракатларини келиб чиқиши ва моҳиятини ўрганиш ўзлимизни англашга ёрдам беради. Ушбу услубий - қўлланма талабаларни семинар машғулотларда мустақил ишлаш учун топшириқлар жамланмасидан иборат булиб, семинар машғулотлар ўтувчи профессор - ўқитувчилар ҳам фойдаланишлари мумкин.

1-ўқув топширик

“Қандай?” иерархик диаграммаси

«Қандай» организерини тўлдириг

2-ўқув топширик

Қуйидаги технология асосида “Диннинг ибтидоий шакллари” саволига жавоб берилади, ҳамда диннинг ибтидоий шаклларининг моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

3-ўқув топширик

Қуйидаги технология асосида “Динларнинг турли гуруҳлари” саволига жавоб берилади, ҳамда дин турларининг моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

Динлар унга эътиқод қилувчиларнинг сони, миқёси, ўзининг маълум миллат ёки халққа хослиги ёхуд миллат танламаслигига кўра турли гуруҳларга бўлинади

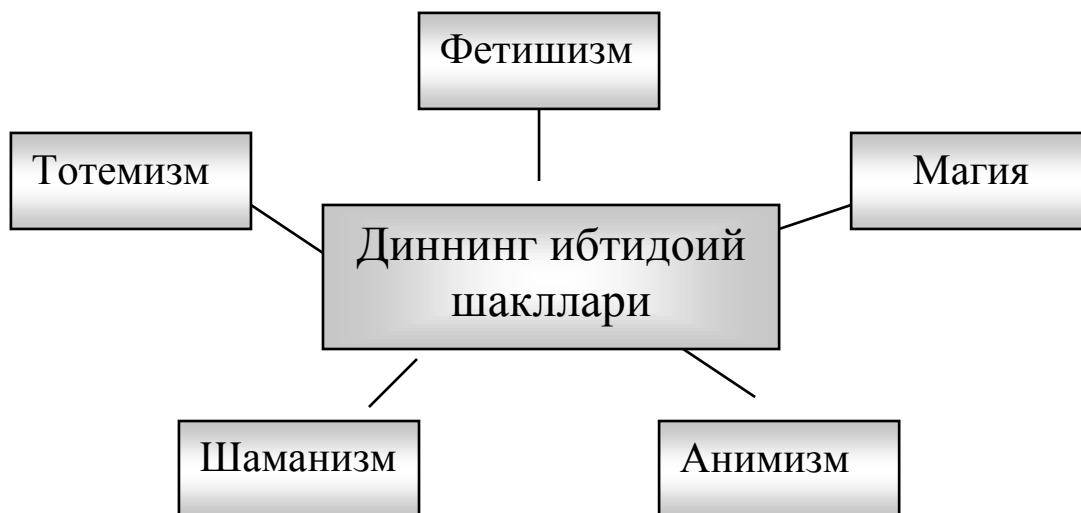
Уруғ-қabila динлари – тотемистик, анимистик тасаввурларга асосланган, ўз уруғидан чиққан сеҳргар, шомон ёки қabila бошлиқларига сиғинувчи динлар. Улар миллат динлари ва жаҳон динлари ичига сингиб кетган бўлиб, ҳозирда Австралия, Жанубий Америка ва Африкадаги баъзи қабилаларда сақланиб қолган.

Миллат динлари – маълум миллатга хос бўлиб, бошқа миллат вакиллари ўзига қабул қилмайдиган динлар. Уларга яҳудийлик (яҳудий миллатига хос), ҳиндуйлик (хиндларга хос), конфуцийлик (хитой миллатига хос), синтоийлик (японларга хос) киради.

Жаҳон динлари – дунёда энг кўп тарқалган, кишиларнинг миллати ва ирқидан қатъи назар унга эътиқод қилишлари мумкин бўлган динлар. Унга буддавийлик, христианлик ва ислом динлари киради.

4-ўқув топширик

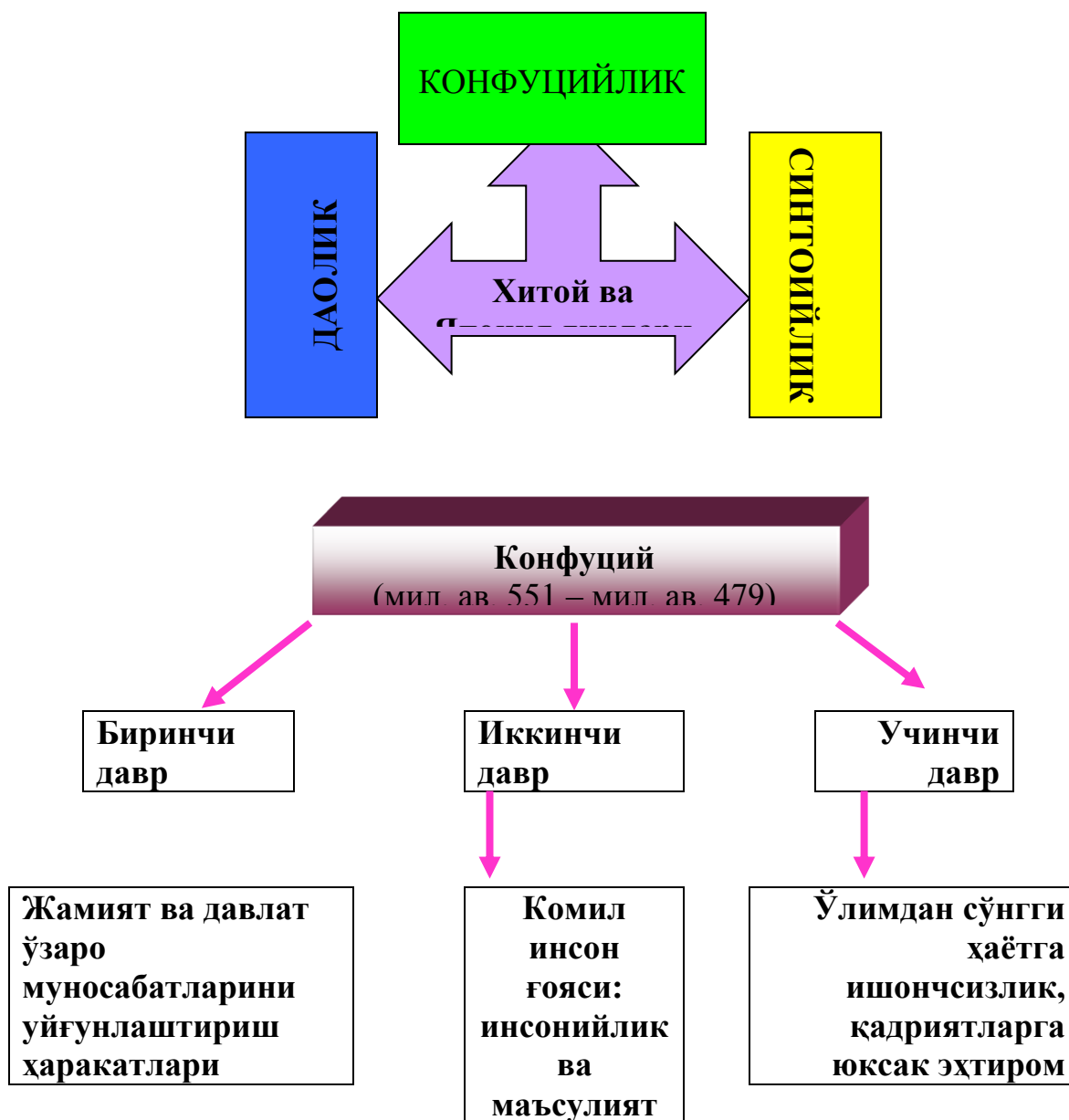
Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Диннинг ибтидоий шакллари” саволига жавоб берилади, ҳамда диннинг ибтидоий шаклларининг моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

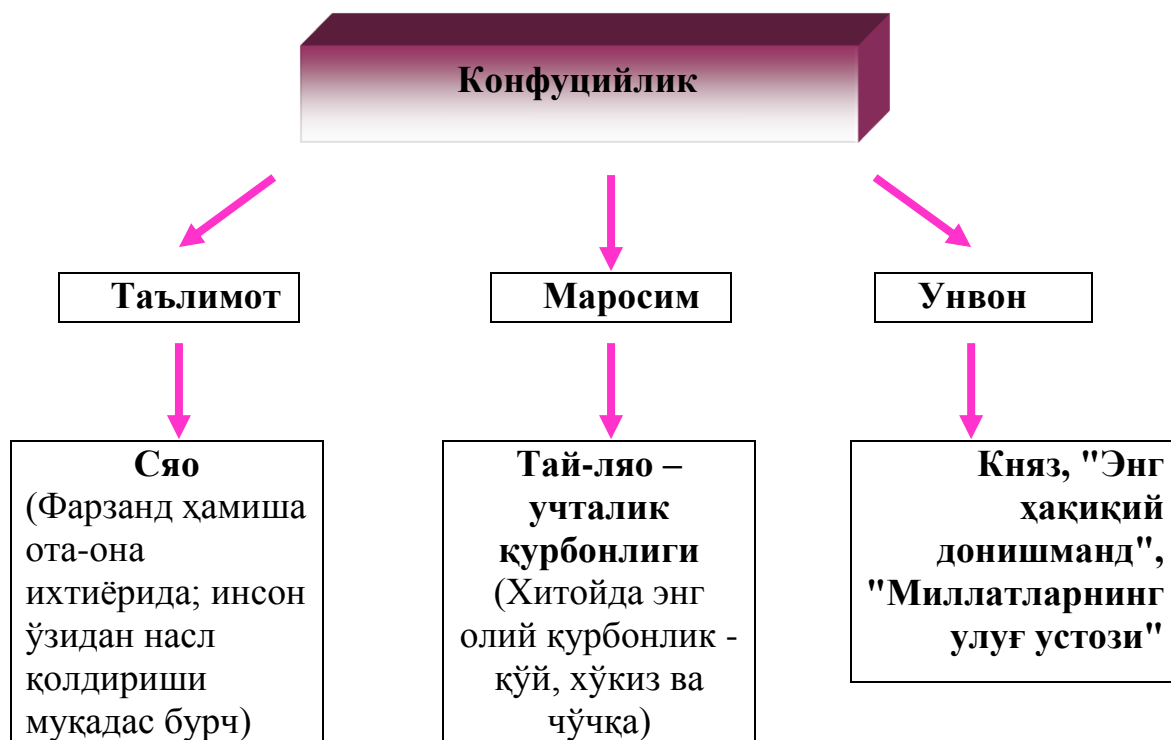
5-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Хитой ва Япония динлари” саволига жавоб берилади, ҳамда динларнинг моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

6-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Конфутсийлик диний-фалсафий таълимоти” саволига жавоб берилади, ҳамда диннинг таълимот, маросим ва Конфуцийнинг унвонлари моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

7-ўқув топширик

Қуйидаги технология асосида “Конфуцийлик, Даолик ва Синтоийликка умумий тавсиф” саволига жавоб берилади, ҳамда мазкур динларнинг умумий жиҳатлари ва моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

Хитой ва Япония динлари: Конфуцийлик, Даолик ва Синтоийликка умумий тавсиф

Мазкур динлар ахлоқий-фалсафий таълимотларга

Мазкур динларда олий илоҳ тушунчаси мавжуд бўлмай, балки табиат ҳодисалари ва аجدодлар руҳига сиғиниш юқори туради

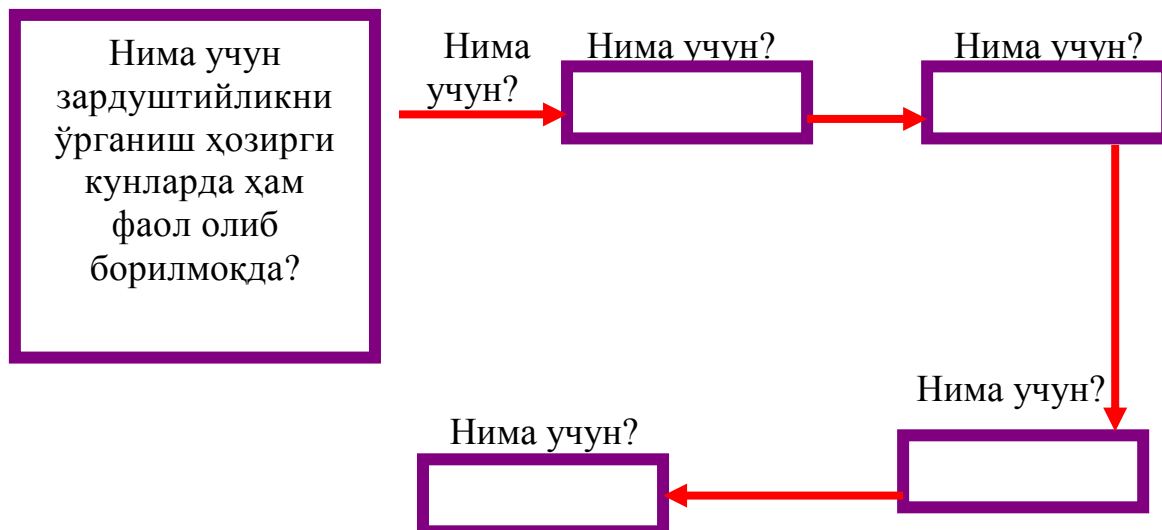

Қарийб икки минг йил муқаддам қулдорлик ҳамда феодализм руҳи ҳукмрон муҳитда пайдо бўлган конфуцийлик, даолик ва синтоийлик муайян шароитлар тақозоси билан ўзгариб, янгилашиб борган. Ўз вақтида давлат дини мақомига эга бўлган мазкур динлар жаҳон динларидан фарқли ўлароқ, ижтимоий - тарихий

8-ўқув топширик

«Нима учун» органиайзери

Қуйидаги технология асосида “Зардуштийликни ўрганиш ҳозирги кунларда ҳам фаол олиб борилишини сабаби нима?” саволига жавоб берилади, ҳамда маълумотлар ёзилади.

9-ўқув топширик

Қуйидаги жадвални тўлдириш, ҳамда маълумотларни ёзинг.

Зардуштийликда талаб қилинадиган қоидалар	Зардуштийликдаги улуғланадиган унсурлар	Зардуштийликдаги асосий маросимлар

10-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Буддавийлик таълимотини тўртта буюк ҳақиқати” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

11-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Буддавийлик таълимотини медитация босқичлари” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

12-ўқув топширик

Қуйидаги технология асосида “Буддавийлик таълимоти” саволига жавоб берилади, ҳамда ҳар бир катакларга алоҳида маълумотлар ёзилади.

Буддавийликка умумий тавсиф

Мазкур дин “Трипитака”да баён этилган ахлоқий-фалсафий таълимотларга асосланади

Мазкур динда олий илоҳ тушунчаси мавжуд эмас, балки вақт ўтиши билан Будда шахсининг ўзига сиғиниш одати юзага келган. Ибодатхоналарда Будда ҳайкаллари сиғиниш объекти сифатида қўлланилади.

Буддавийлик дини муайян шароитлар тақозоси билан ўзгариб, янгиланиб борган. Ўз вақтида давлат дини мақомига эга кўтарилган мазкур дин бугунги кунда жаҳон динларидан бири мавқеига эга бўлди.

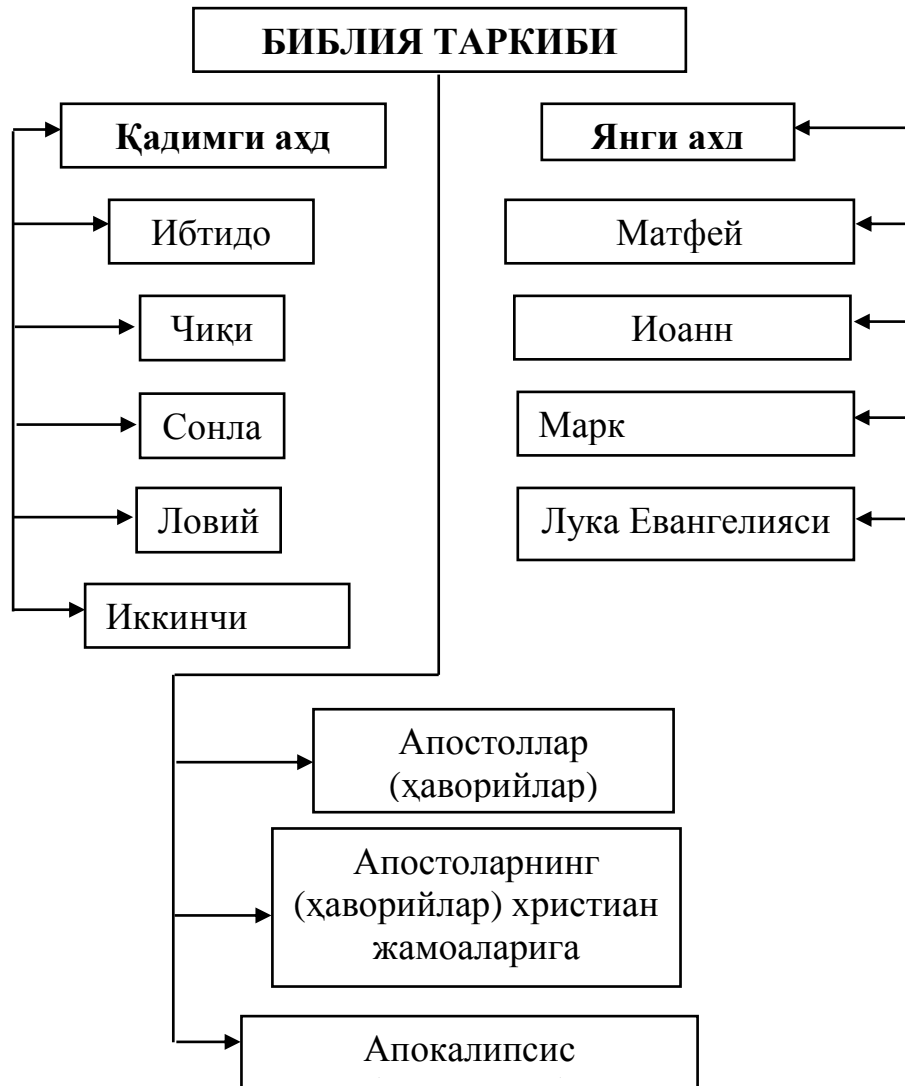
13-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Яҳудийлик таълимотини тўртта ақидаси” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

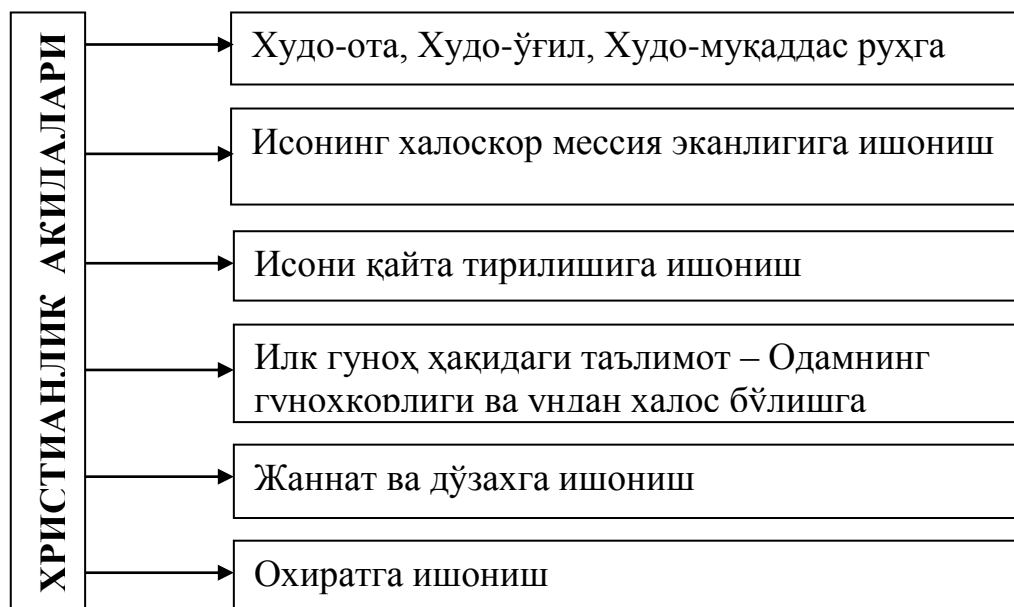
14-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Христианликни муқаддас манбаси Библияни таркибий тузилиши” саволига жавоб берилади, ҳамда улар ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

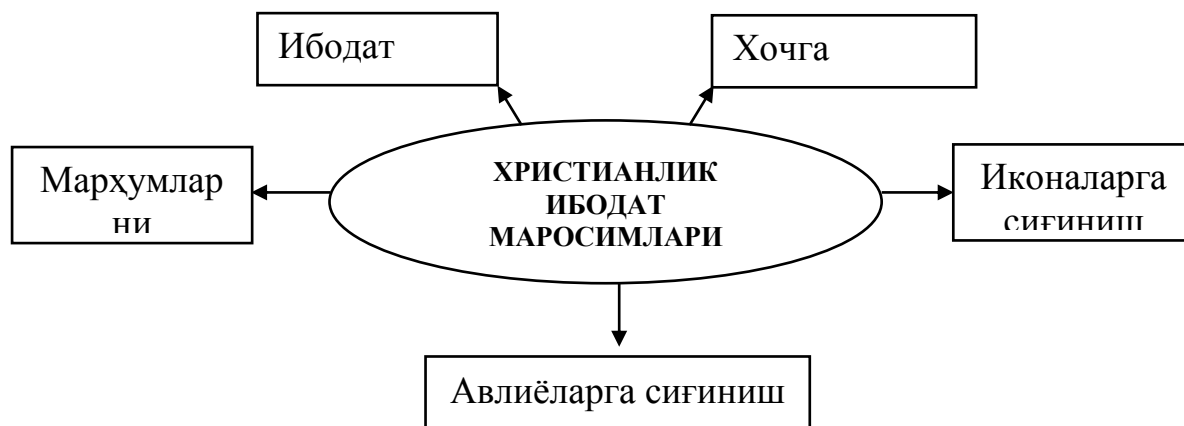
15-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Христианлик ақидалари” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

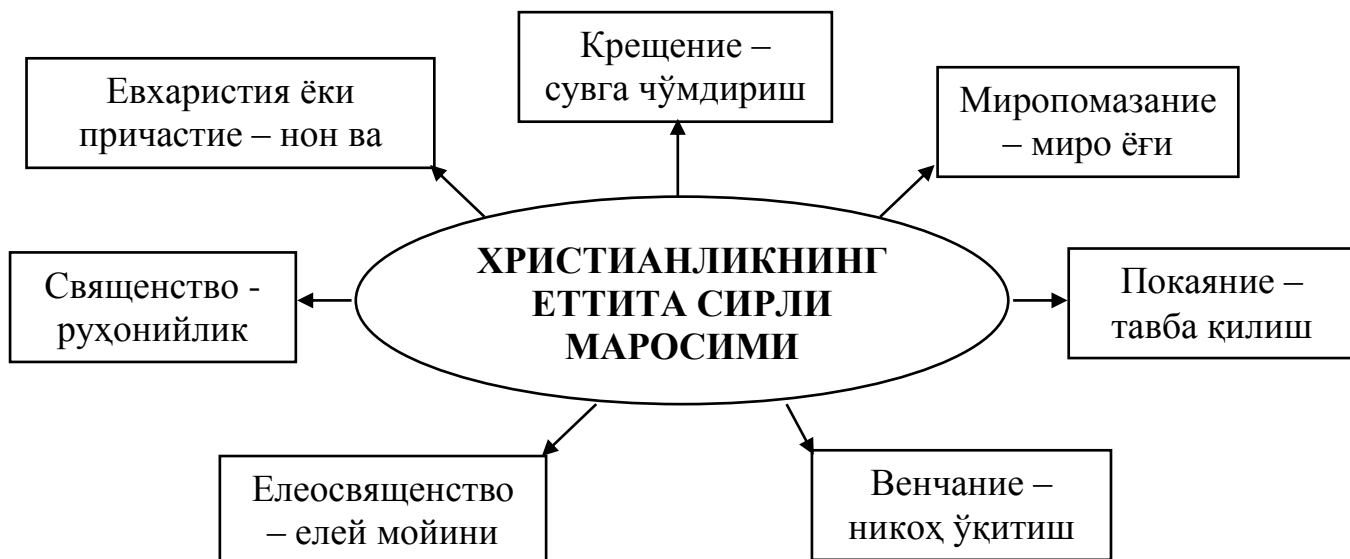
16-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Христианлик ибодат маросимлари” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

17-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Христианликнинг етти та сирли маросимлари” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

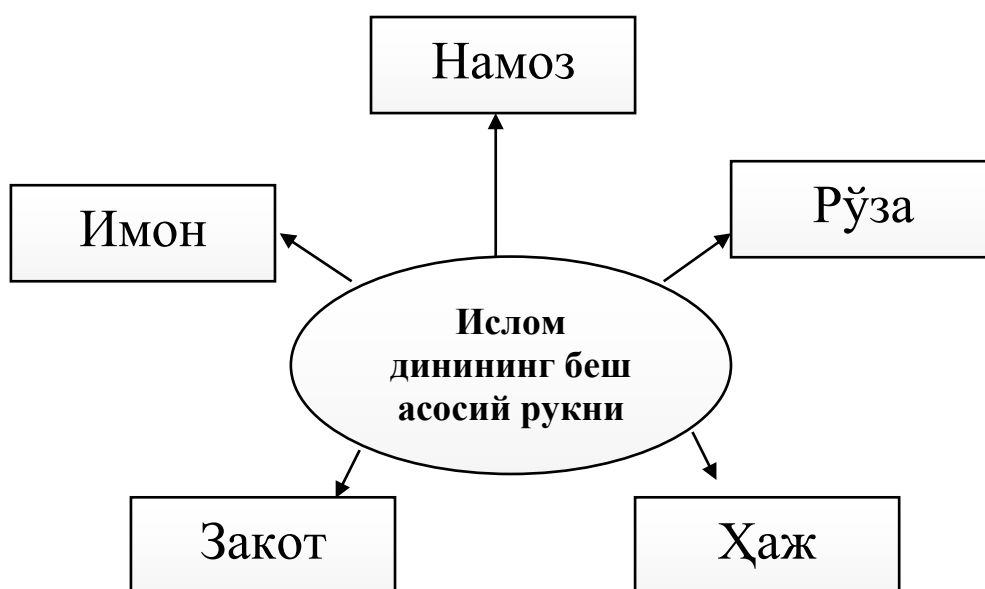
18-ўқув топшириқ

Қуйидаги технология асосида “Христианлик йўналишлари” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

19-ўқув топширик

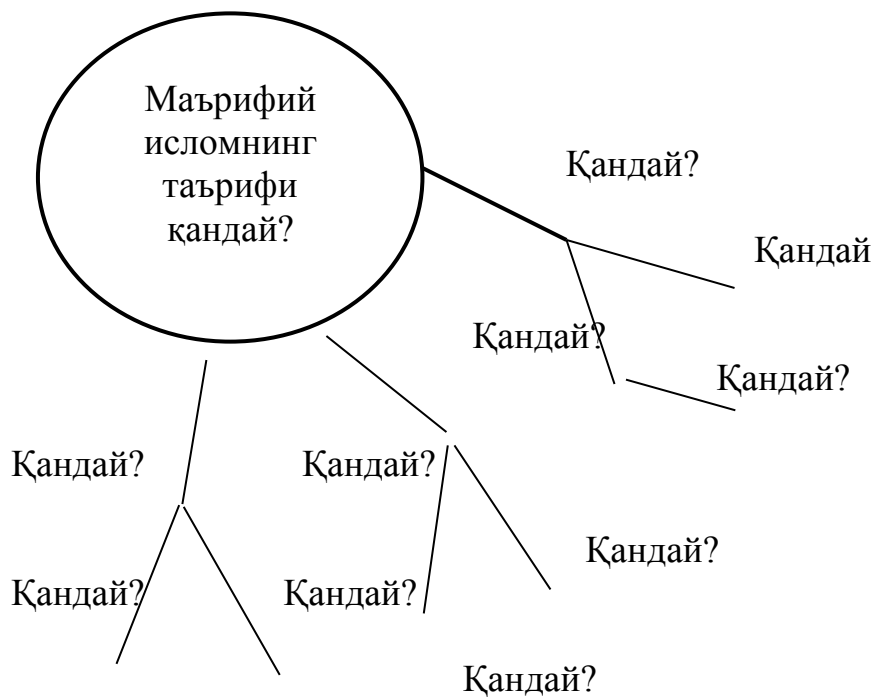
Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Ислom динининг беш асосий рукни” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

20-ўқув топширик

Қуйидаги “Қандай” технология асосида “Маърифий ислом нима?” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

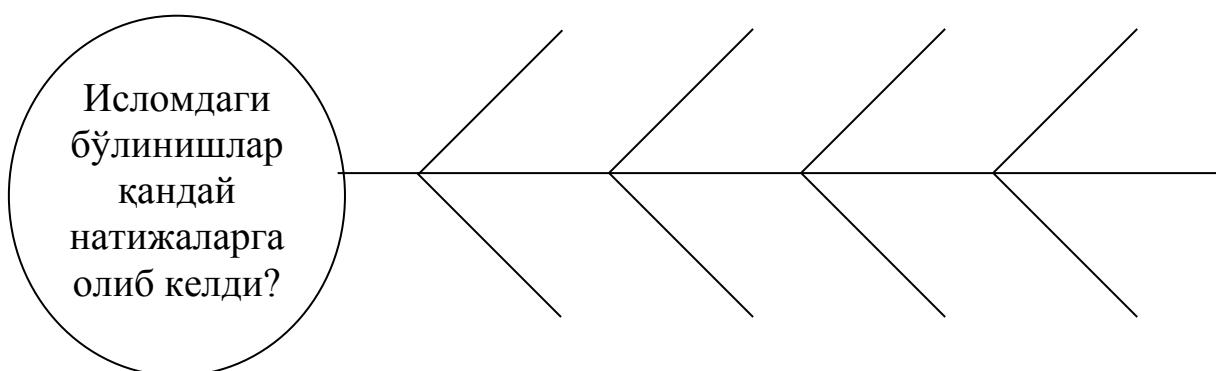
«Қандай» организерини тўлдириг

21-ўқув топшириқ

“Балиқ скелети” техникаси асосида “Ислондаги бўлинишлар қандай натижаларга олиб келди?” саволига жавоб берилади. Ушбу технология катта муаммоларнинг ечимини топишга қаратилган. Юқори қисмида ғоявий оқим ва ҳаракатларнинг тури ёзилса, пастки қисмида эса уларнинг моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

22-ўқув топшириқ

«Блиц-сўров» саволлари

№	Саволлар	Жавоблар
1.	Ислонда юзага келган биринчи оқим қайси?	
2.	“Ухуд” жанги қачон бўлган?	
3.	Акронийликни асосчиси ким?	
4.	“Ислон динининг беш рукни қайси?”	
5.	Суннийликдаги 47 % мусулмонлар эътиқод қиладиган мазҳаб қайси?	

23-ўқув топширик

Қуйидаги технология асосида “Ислондаги мазҳабларнинг келиб чиқиш сабаблари” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

ФСМУ технологияси

Ушбу технология мунозарали масалаларни ҳал этишда ҳамда ўқув жараёнини баҳс-мунозарали ўтказишда қўлланилади, чунки бу технология талабаларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очиқ ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўратади. Тингловчиларга тарқатилган оддий қоғозга ўз фикрларини аниқ ва қисқа ҳолатда ифода этиб, тасдиқловчи далиллар ёки инкор этувчи фикрларни баён этишга ёрдам беради.

Ф – фикрингизни баён этинг

С – фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг

М – кўрсатган сабабингизни исботловчи далил келтиринг

У – фикрингизни умумлаштиринг

Савол	Ислондаги мазҳабларнинг келиб чиқиш сабаблари
(Ф) Фикрингизни баён этинг.	
(С) Фикрингиз баёнига сабаб кўрсатинг.	
(М) Кўрсатган сабабингизни исботловчи далил келтиринг.	
(У) Фикрингизни умумлаштиринг.	

24-ўқув топширик

Қуйидаги технология асосида “Диний маросим ва байрамлар” саволига жавоб берилди, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилди.

Диний маросим ва байрамлар

25-ўқув топширик

ИНТЕРФАОЛ ҲЙИН “ФСМУ”

Ўқитувчи ҳар бир ёшларга **ФСМУ** технологиясининг тўрт босқичи ёзилган қоғоз варақларини тарқатади ва яқка тартибда уларни тўлдиришни илтимос қилади.

Вазифа. Сиз қандай диний байрам ва маросимларда иштирок этгансиз? мавзуси бўйича қуйида фикрларингизни баён этинг:

Ф – фикрингизни баён этинг;

С – фикрингиз баёнига бирон сабаб кўрсатинг;

М – кўрсатган сабабингизни асословчи мисол келтиринг;

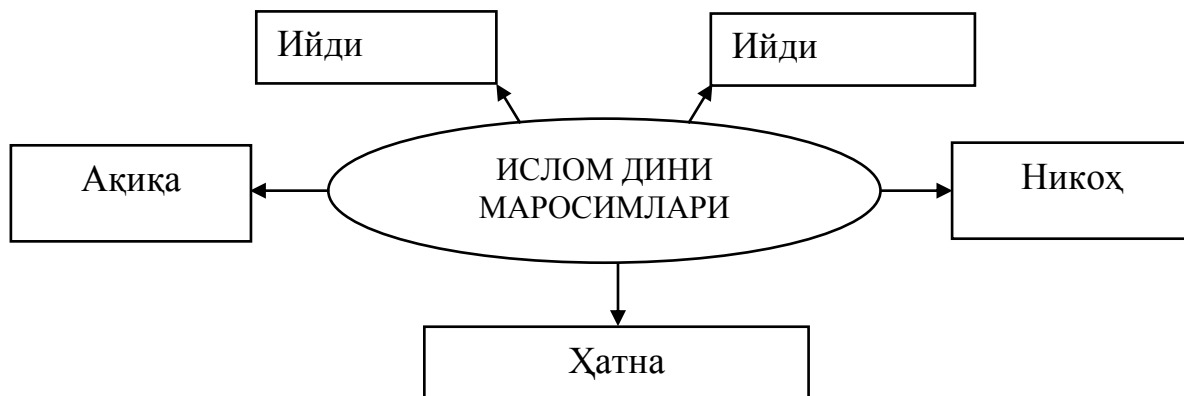
У – фикрингизни умумлаштиринг

Ёшларнинг ўзлари ёзган фикрларини ўқиб, ҳимоя қилишлари сўралади.

Бу технология тингловчиларни ўз фикрини ҳимоя қилишга, эркин фикрлаш ва ўз фикрини бошқаларга ўтказишга, очик ҳолда баҳслашишга ҳамда шу билан бирга баҳслашиш маданиятини ўргатади. Ўқитувчи эса уларнинг фикрларини тўғри йўналтириш орқали диний бағрикенглик асосларини тўғри англашларига ҳаракат қилади.

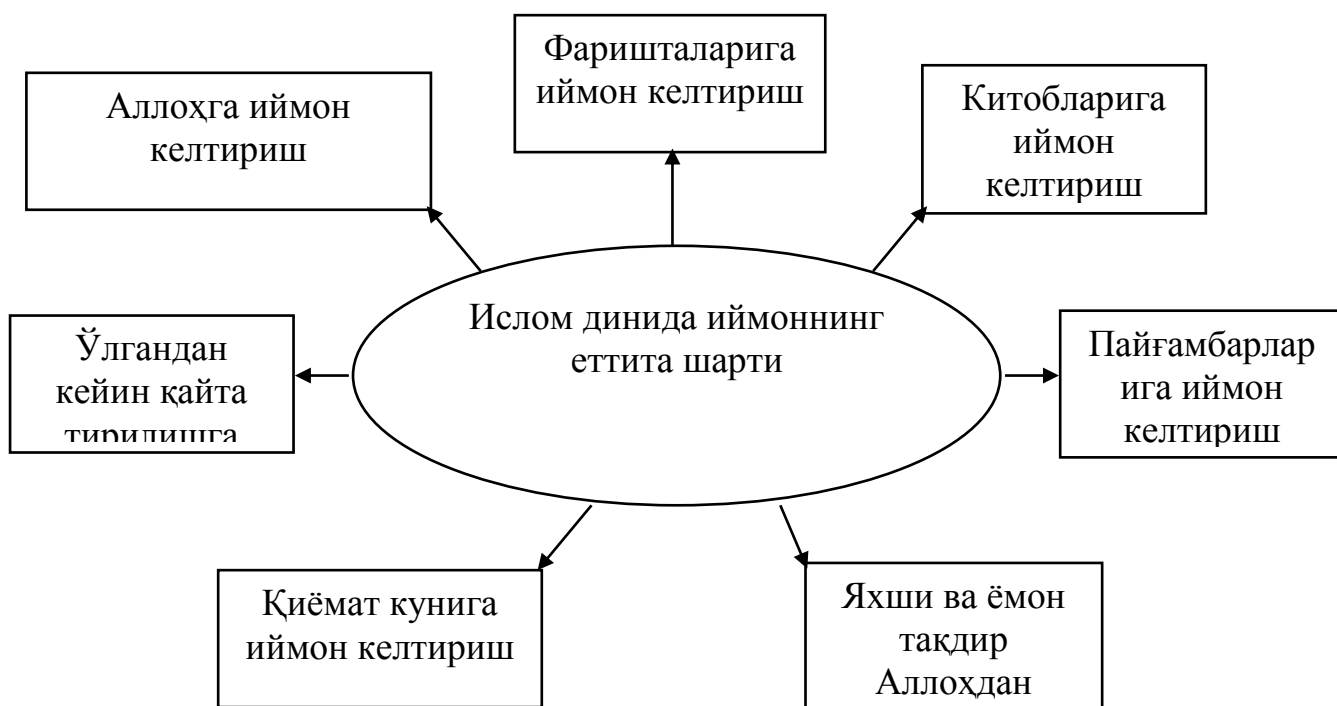
26-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Ислон дини маросимлари” саволига жавоб берилди, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилди.

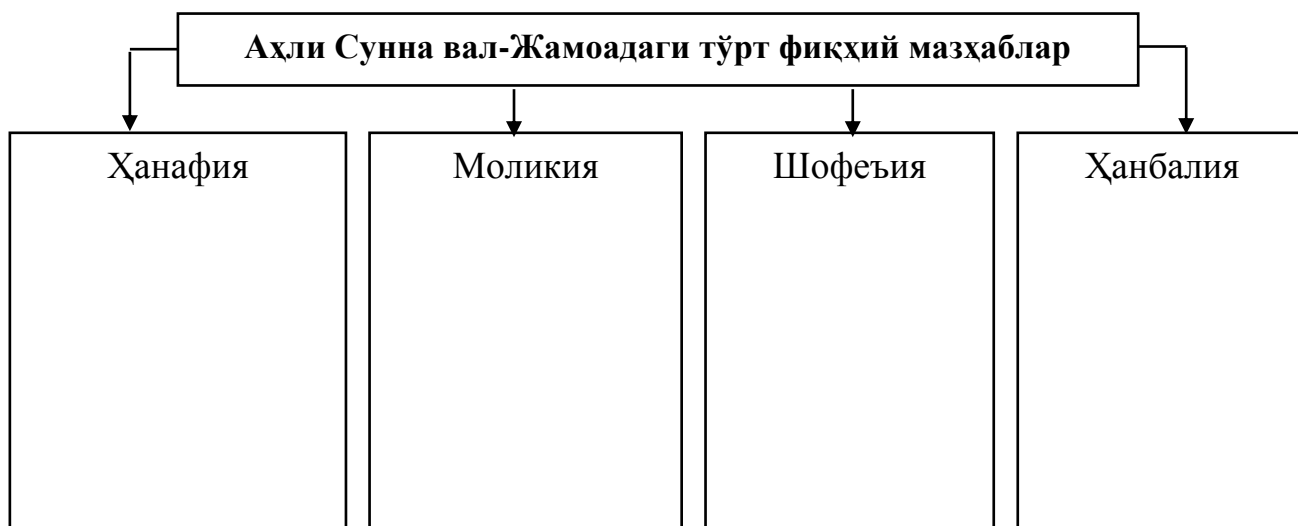
27-ўқув топширик

Қуйидаги “Кластер” технология асосида “Ислom динида иймоннинг еттита шarti қайсилар?” савoлига жавoб бeрилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумoтлар ёзилади.

28-ўқув топширик

Қуйидаги технология асосида “Аҳли Сунна вал-Жамоадаги тўрт фикҳий мазҳаблар” саволига жавоб берилади, ҳамда диннинг ибтидоий шаклларининг моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

29-ўқув топширик

Қуйидаги жадвалга Ислom динидаги йўналишлар ҳақида маълумотларни ёзинг.

Суннийлик (Аҳли сунна вал-Жамoa)	Шиъалик	Хавориж (Хорижийлар)

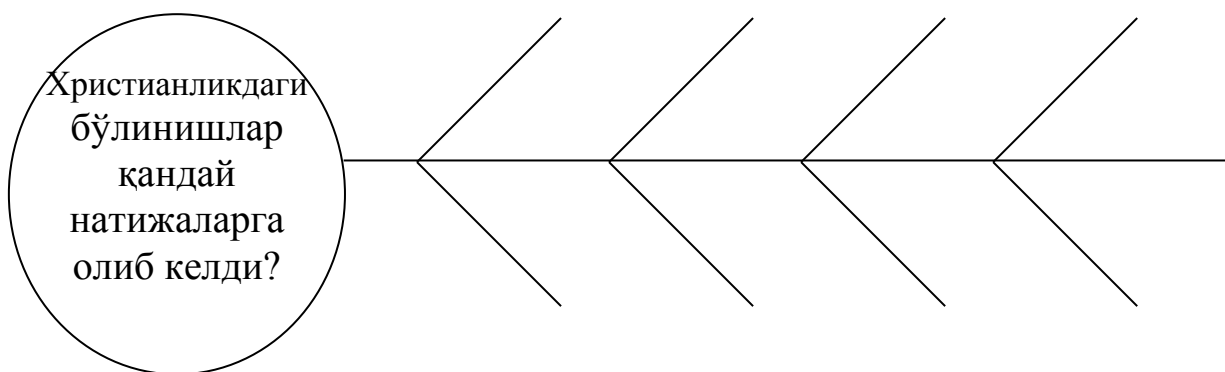
30-ўқув топширик

«Блиц-сўров» саволлари

№	Саволлар	Жавоблар
1.	Ислоннинг муқаддас китоби қайси?	
2.	“Ҳадис” нима?	
3.	“Хулофо ар-Рошидин”лар (<i>тўғри йўлдаги ҳалифалар</i>) кимлар?	
4.	Ислон динининг беш рукни қайси?	
5.	Суннийликдаги 47 % мусулмонлар эътиқод қиладиган мазҳаб қайси?	

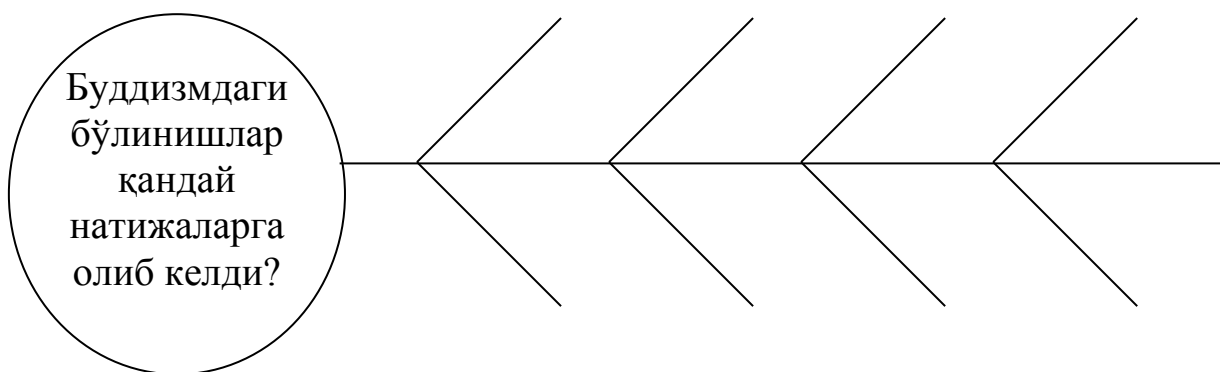
31-ўқув топширик

“Балиқ скелети” техникаси асосида “Христианликдаги бўлинишлар қандай натижаларга олиб келди?” саволига жавоб берилади. Ушбу технология катта муаммоларнинг ечимини топишга қаратилган. Юқори қисмида ғоявий оқим ва ҳаракатларнинг тури ёзилса, пастки қисмида эса уларнинг моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

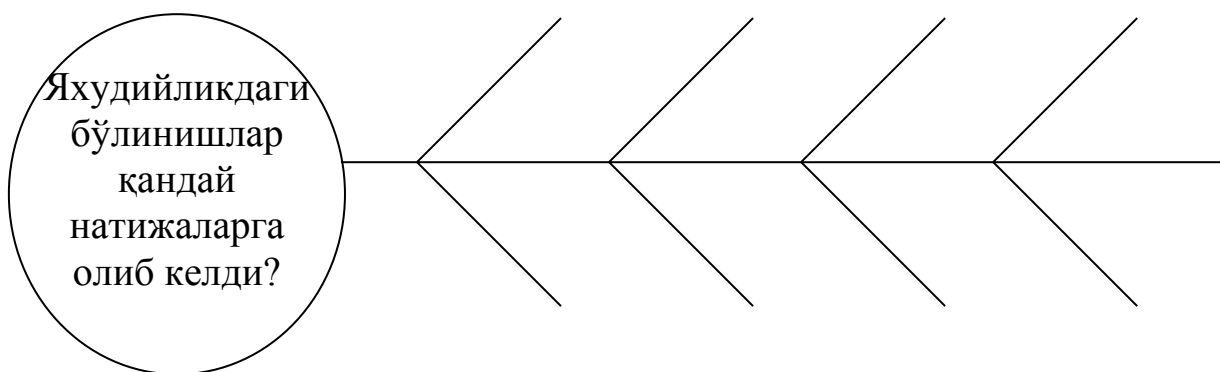
32-ўқув топширик

“Балиқ скелети” техникаси асосида “Буддизмдаги бўлинишлар қандай натижаларга олиб келди?” саволига жавоб берилади. Ушбу технология катта муаммоларнинг ечимини топишга қаратилган. Юқори қисмида ғоявий оқим ва ҳаракатларнинг тури ёзилса, пастки қисмида эса уларнинг моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

33-ўқув топширик

“Балиқ скелети” техникаси асосида “Яхудийликдаги бўлинишлар қандай натижаларга олиб келди?” саволига жавоб берилади. Ушбу технология катта муаммоларнинг ечимини топишга қаратилган. Юқори қисмида ғоявий оқим ва ҳаракатларнинг тури ёзилса, пастки қисмида эса уларнинг моҳияти ҳақидаги далиллар ёзилади.

34-ўқув топширик

Қуйидаги технология асосида “Диний-экстремистик ва террористик ташкилотларлар” саволига жавоб берилади, ҳамда моҳияти ҳақидаги маълумотлар ёзилади.

Диний-экстремистик ва террористик ташкилотларлар

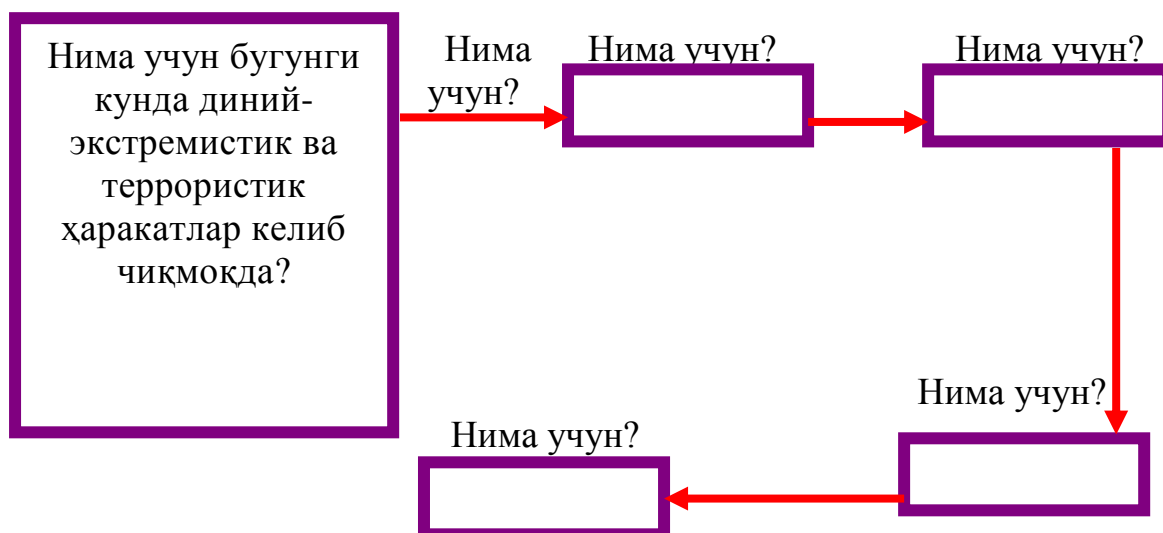

35-ўқув топширик

«Нима учун» органайзери

Қуйидаги технология асосида “Диний-экстремистик ва террористик ҳаракатларнинг келиб чиқиш сабаби нима?” саволига жавоб берилади, ҳамда маълумотлар ёзилади.

Фойдаланишга тавсия этиладиган адабиётлар рўйхати

Раҳбарий адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2010. 40 б.
2. «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни (янги таҳрири) // Ўзбекистоннинг янги қонунлари, № 19. – Т.: Адолат, 1998. 224-234-бетлар.
3. Каримов И.А. Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда. – Т.: Ўзбекистон, 1999.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. – Т.: Ўзбекистон, 1997.
5. Каримов И.А. Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли // Ўзбекистон буюк келажак сари. – Т.: Ўзбекистон, 1998.
6. Каримов И.А. Эътиқод эркинлиги қонуний асосда бўлсин // Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг Олий Мажлис XI сессиясида сўзлаган нутқи. Халқ сўзи, 1998, 5-май.
7. Каримов И.А. Ўзбек халқи ҳеч қачон, ҳеч кимга қарам бўлмайди. – Т.: Ўзбекистон, 2005. – 158 б.
8. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. – Т.: «Маънавият», 2008. – 176 б.
9. “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракатлар стратегияси”. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. 2017 й., 6-сон.
10. Конституция-эркин ва фаровон ҳаётимиз, мамлакатимизни янада тараққий эттиришнинг мустаҳкам пойдеворидир. Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси.
11. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга мурожаатномаси 2017 йил 22 декабрь.

Дарсликлар ва ўқув қўлланмалар

1. Диншунослик асослари. Ўқув қўлланма / Очилдиев А. ва бошқалар. – Т.: «Тошкент ислом университети» матбаа-нашриёт бирлашмаси, 2013. – 320 б.

2. Дунё динлари тарихи. / тузувчилар: С.Агзамхўжаев, Д.Раҳимжонов, Н.Муҳаммедов ва б. – Т.: ТошДШИ нашриёти, 2011, - 262 б.
3. Йўлдошхўжаев Ҳ. Раҳимжонов Д. Комилов М. Диншунослик Маърузалар матни. – Т.: ТошДШИ нашриёти, 2000.
4. Мўминов А.Қ. Диншунослик асосларини ўқитиш ва ўрганишнинг ягона концепцияси. – Т.: ТошДШИ нашриёти, 1999.
5. Ислом ва ҳозирги замон: ўқув қўлланма. Масъул муҳаррир Ш.Ёвқочев. – Т.: “Тошкент ислом университети” нашриёт-матбаа бирлашмаси, 2010. – 207б.
6. Len Woods. Handbook of World Religions. Barboor Publishing, Ohio. 2008. – 266 p.

Қўшимча адабиётлар

1. Ат-Термизий. Саҳиҳ ат-Термизий / А.Абдулло таржимаси. – Т.: Ғ.Ғулом номли «Адабиёт ва санъат» нашриёти, 1993.
2. Ат-Термизий. Шамоили Муҳаммадия / Саййид Маҳмуд Тарозий Алихон-тўра таржимаси. – Т.: «Меҳнат» нашриёти, 1991.
3. Абу Абдуллох Муҳаммад ибн Исмоил ал-Бухорий. Саҳиҳ ал-Бухорий: 2 жилдли. – Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2008.
4. Абу Райҳон Беруний. Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар // Беруний А.Р. Танланган асарлар, I том. – Т., 1968.
5. Абу Райҳон Беруний. Қонуни Масъудий // Беруний. Танланган асарлар. V том. – Т., 1973. – Б. 157-167.
6. Большаков О.Г. История Халифата. 1-3 части. – М, 1989-1998.
7. Борисов. А.Б. Роль ислама во внутренней и внешней политике Египта (XX век). – М., 1991.
8. Васильев А.С. История религий Востока. – М., 1997. 14
9. Дервиш Р.А., Левтеева Л.Г., Мусакаева А. Памятники истории религии и культуры в Узбекистане. Пособие для факультатива по истории религии. – Т.: Ўқитувчи, 1994.
10. Ислам на территории бывшей Российской империи. Энциклопедический словарь. Выпуск 1. – М., 1998. – С. 47-58.
11. История религий народов Центральной Азии. / Отв. редактор: доц. Ш.А.Ёвқочев. – Т.: Ташкентский государственный институт востоковедения, 2006. – 227 с.
12. Из истории древних культов Средней Азии. Христианство. – Т.: «Главная редакция энциклопедий», 1994.
13. Имом ал-Бухорий. Ал-Адаб ал-муфрад. – Т.: Ўзбекистон, 1990.
14. Имом ал-Бухорий: Ал-Жомий ас-саҳиҳ: IV жилд. – Т.: Қомуслар бош таҳририяти, 1991-1993.
15. Ислом зиёси ўзбегим сиймосида. / Таҳрир хайъати: Ҳ.Кароматов,

- З.Хусниддинов, А.Ҳасанов ва бошқ.; расмлар муаллифлари: Ф.Қурбонбоев ва бошқ. – Т.: «Тошкент ислом университети» нашриёти, 2001. – 240 б.
16. Ислом маърифати: аслият ва талқин: ўқув-услубий қўлланма / Масъул муҳаррир Усмонхон Алимов. – Т.: “Тошкент ислом университети” нашриёт-матбаа бирлашмаси, 2011. – Б. 158.
17. Исмоил Махдум. Тошкентдаги Усмон мусхафининг тарихи. – Т.: Мовароуннаҳр, 1995.
18. Ислом. Энциклопедия. А-Ҳ / З.Хусниддинов таҳрири остида. – Т.: «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» Давлат илмий нашриёти, 2004. – 320 б.
19. Ислом ва дунёвий маърифий давлат (ўзб. ва немис тилларида). / З.И.Мунавваров ва В.Шнайдер-Детерснинг Умумий таҳрири остида. – Т.: Имом Бухорий халқаро жамғармаси-Фридрих Эберт жамғармаси, 2003. – 291б.
20. Ислом маърифатида дунёвий ва диний қадриятлар уйғунлиги / масъул муҳаррир О.Юсупов. – Т.: “Тошкент ислом университети” нашриёт-матбаа бирлашмаси, 2011. – Б. 271.
21. Маънавий ва диний етуклик – давр талаби / тўпловчилар: З.Исломов, Ш.Шожалилов. Масъул муҳаррир Р.В.Абдуллаев. – Т.: «Тошкент ислом университети» матбаа-нашриёт бирлашмаси, 2009. – 444 б.
22. Комилов Н. Тасаввуф ёки комил инсон ахлоқи. – Т.: «Ёзувчи», 1996.
23. Кароматов Ҳ. Ўзбекистонда мозий эътиқодлар тарихи. – Т.: «Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети» нашриёти, 2008. – 664 б.
24. Каримов А. Диний мутаассибликнинг тарихий илдизлари ва замонавий кўринишлари: ўқув-услубий қўлланма – Т.:Мовароуннаҳр,2011.63-б.
25. Мень А. История религии. – М., 1994.
26. Мифы народов мира. В 2 томах. – М., 1973.
27. Марказий Осиё динлари тарихи. / Масъул муҳаррир: доц. Ш.А.Ёвқочев. – Т.: Тошкент давлат шарқшунослик институти, 2006. – 207 б.
28. Конфуций. Изречения. – М., 1994.
29. Кон-Щербок Д., Кон-Щербок Л. Иудаизм и христианство. Словарь. – М.1995.
30. Кривелев И.А. История религии. – М., 1989.
31. Кулаков А.Е. Религии мира. – М., 1996. – С. 150-173. .
32. Лимэн Оливер. Введение в классическую исламскую философию / Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь мир», 2009. – 280 с.
33. Очилдиев А., Нажмиддинов Ж. Миссионерлик: моҳият, мақсадлар, оқибатлар ва олдини олиш йўллари (юз саволга - юз жавоб). – Т.: “Тошкент ислом университети” нашриёт-матбаа бирлашмаси, 2017. – 200 б.
34. Основы религиоведения. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Под общ. ред. М., Яблокова. – М.,1995.

35. Уватов У. Муслим ибн ал-Хажжож. – Т.: А. Қодирий номли «Халқ мероси» нашриёти, 1995.
36. Уватов У. Муҳаддислар имоми. – Т.: «Маънавият», 1998.
37. Отамуродов С. ва бошқалар. Ўзбекистонда маънавий-рухий тикланиш. – Т.: «Янги аср авлоди», 2003.
38. Раҳимжонов Д., Муратов Д. Ҳадисшунослик: ўқув қўлланма. – Т.: “Тошкент ислом университети” нашриёт-матбаа бирлашмаси, 2010. – 71 б.
39. Ўзбекистон – буюк алломалар юрти. Биринчи китоб / Тузувчи ва нашрга тайёрловчи У.Уватов. – Т.: Маънавият-Мовароуннаҳр, 2010. – 398 б.
40. “Қуръони карим” маъноларининг таржимаси ва тафсири. / Таржима ва изоҳлар муаллифи Абдулазиз Мансур. – Т.: «Тошкент ислом университети» матбаа-нашриёт бирлашмаси, 2009. – 617 б.
41. Ҳасанов А. Макка ва Мадина тарихи (Қадимги Арабистон тарихидан лавҳалар). – Т.: Меҳнат, 1992. – 79 б.
42. Ҳасанов А.А. Қадимги Арабистон ва илк ислом: I китоб. Жоҳилия асри // Таҳрир ҳайъати: Ҳ.Кароматов, Н.Иброҳимов, З.Ҳусниддинов ва бошқ./, – Т.: «Тошкент ислом университети» нашриёт, 2001. – 256 б.
43. Ҳусниддинов З.М. Ислом – йўналишлар, мазҳаблар, оқимлар. – Т.: Мовароуннаҳр, 2000.
44. Шермухаммедов К., Каримов Ж., Нажмиддинов Ж. Диний-экстремизм ва терроризмга қарши курашнинг маънавий-маърифий асослари. – Т.: “Мовароуннаҳр”, 2016. – 224 б.
45. Тулепов А. Ислом ва ақидапараст оқимлар. Т.: Шарқ, 2014. – 536 б.
46. Тулепов А. Интернет таҳдидан ҳимоя. Ёрдамчи ўқув қўлланма. Масъул муҳаррир А.Ҳасанов. Т.: “Мовароуннаҳр”, 2016. – 672 б.
47. Ҳасанбоев Ў. Ўзбекистонда давлат ва дин муносабатлари: диний ташкилотлар, оқимлар, мафкуравий курашнинг долзарб йўналишлари. – Т.: «Тошкент ислом университети» нашриёт, 2014. – 552 б.

Электрон таълим ресурслари:

1. www.tiu.uz
2. www.religions.uz
3. www.muslim.uz
4. www.islamcenter.uz
5. www.ziyo.uz
6. www.hidoyat.uz
7. www.ziyouz.com